

handlingerne 1910–13, forstår man hvorfor. Da det andet ministerium Zahle dannedes i juni 1913, blev Rode ikke alene optaget, men hans ønske om indenrigsministerposten føltes uafviseligt, selv om det betød, at Munch måtte lade sig nøje med forsvarsministeriet og en lidt maliciøs vælgers påmindelse om, at der skal nogen til det værste.

Under overskriften »Partipolitiker« samler Kaarsted i et afsluttende kapitel trådene. Han fremhæver først, at savnet af dagbøger og erindringer fra perioden gør det vanskeligt at komme ind på livet af personen. Han søger derfor at uddrage quintessensen af Rode ved at lægge en mosaik af venners og modstanderes karakteristikker og, i mindre omfang, af Rodes egne offentlige udtalelser. Metoden er ikke problemfri, hvad Kaarsted udmærket er klar over. Kan de ret mange samstemmende vidnesbyrd adderes til et sikkert billede af visse grundtræk i karakteren: det nervøse temperament, vanskeligheden ved at tage standpunkt og den dermed forbundne aggressivitet i forsvaret for den opfattelse, hvori han omsider søgte at finde ro? Eller har vi at gøre med en mytologi, hvis faste formler går fra mund til mund?

Hvad dette andet bind af Rode-biografien huskes for, er ikke indtrykket af hans person, men af et centralt afsnit af hans liv: den »violette drengs« hårde kamp for at blive taget alvorligt.

Erik Stig Jørgensen

Arvid Lindman: Dagboksanteckningar. Udgivet ved Nils F. Holm. Kungl. Samfundet för utgivande av handskrifter rörande Skandinaviens historia. Del I.

Vort århundrede har været så rigt på

store hændelser, at det giver et rigeligt materiale til historikerne. De har gennem de mange memoarer, et stort vidnestof, og hvad den svenske indenrigspolitik angår, er det umuligt at komme udenom Arvid Lindman. Han var i en lang årrække en fremtrædende aktør på den politiske scene. Man møder ham fra unionskrisen i 1905 frem til midten af trediverne. Han skrev om mangt og meget han oplevede, og nu har arkivar Nils F. Holm udgivet dagbøgerne som første bind i en ny serie: Kgl. Samfundets håndskrifter vedrørende Skandinaviens historie.

Denne fortjenstfulde publikation vil næppe komme til at høre til de centrale ved siden af de dagbøger som Hugo Hamilton, Erik Kule Palmstierna og Johan Widén har efterladt os. De giver et rigere indhold og har flere oplysninger, de er ligesom mere levende med i alt, fordi de er skrevet samtidig med begivenhederne og med et vist tiltalende stilistisk sving. Arvid Lindmans pen er tung, og den er ført med lange mellemrum. Nogen rigtig dagbog er det ikke, vi har fået.

Alt hvad Lindman fortæller om er partifarvet. Politiske modstandere får en skånselsløs grov behandling. Værst går det ud over Karl Staaff. Han og Lindman var så forskellige som nat og dag. Den ene var den raske og frimodige handlingens mand med begrænset horizon, den anden var en overvejende natur med en stærk vilje, som var langtskuende og urokkelig i at fastholde et politisk mål. Taktiker kontra strateg, det lette kavalleri kontra de tungt rustede batailloner. Der var en kløft mellem dem, der ikke kunne slås nogen bro over.

En blid kommentator var admiralen aldrig, men han var en ægte partileder, der med et flinkt håndlag gjorde den bestående indsats, at sam-

mensmelte Højres fire rigsdagsgrupper i en organisation. Den har ganske vist aldrig genvundet konservatismens gamle magtposition, men den har overlevet alle ændringer i de politiske konjunkturer.

Optegnelserne er fragmentariske. Kun fra 1911 til 1917 er teksten så nogenlunde sammenhængende. Det fastslås her, at Lindman ikke havde noget med borggårdskuppet at gøre. Konsekvent gik han mod dette æventyr. Han ville ordne forsvaret ad parlamentarisk vej, og han ville ikke være med i den nye kongeregering Hammarskjöld. Om stillingen i Højre hører man en del, men regeringsdannelsen i 1917 forbigår han, ligesom han heller ikke kommer ind på tiden som udenrigsminister. – Men pennen sættes i sving om spillet bag kulisserne, da ministeriet Edén blev dannet. Det var Højres vægring, ved at bistå Widén i hans ubehjælpssomme forsøg på at stable et kabinet på benene, der førte til den kortvarige, men handlekraftige venstrekoalition.

Foruden sin offentlige gerning havde Arvid Lindman meget at tage vare på. Det fastslås også i disse dagbøger, at kong Gustav den Femte nu og da havde to ministerier, et regelret parlamentarisk statsråd, og en kreds af usynlige rådgivere, hos hvem han søgte råd og assistance, når det kneb for ham. Frem for nogen var Lindman favorit. Kongen kaldte ham, eller han kom af sig selv, og ingen af parterne fandt noget mærkeligt heri. Det var »denne springen i slottets trapper«, som så ofte fik vreden til at slå ud i Brantings artikler og taler. Lindman taler ganske åbent om sine mange samtaler med kongen. Mere reserveret er han, når det gælder forbindelsen med dronning Victoria. Gennem lange tider var Lindman hendes rapportør om den politiske situation.

Hendes breve til Lindman findes i hans arkiv, men er ikke tilgængelige endnu, hans er tilintetgjorte, da dronningen døde. Det var hendes ønske. – Om Danmark og dansk politik, er der noget hist og her, bl. a. om trekonger-mødet i Malmø. Om O. C. Scavenius, der var gesandt i Stockholm i 1916, er der nogle spotske bemærkninger i anledning af, at Scavenius ærlig talt viste sig meget naiv, for ikke at sige dum. Så havde Lindman ganske anden respekt for Erik Scavenius som udenrigsminister under den første verdenskrig. Altid er Lindman velvillig overfor Danmark, som man føler stod ham meget nær.

Udgiveren viser sig som den skolede historiker og arkivmand, som har været meget påpasselig.

Johannes Lehmann

Harald Westergård Andersen: Dansk politik i går og i dag. (Fremads Fokusbøger, 1972). 276 s.

Bogen er en stærkt omarbejdet nyudgave i forhold til den oprindelige, der udkom i 1966 og genudsendtes i ajourført tilstand i 1967.

I omslagets portrætgalleri har C. Th. Zahle og Knud Kristensen måttet vige pladsen til fordel for Aksel Larsen og Hilmar Baunsgård; denne »modernisering« er også gennemført i bogens disposition, hvor nu op mod halvdelen af fremstillingen dækker den politiske udvikling i de sidste 20 år. Hvor i den ældre udgave stoffet var delt i to afsnit før og efter 1945, har Harald Westergård Andersen nu foretaget en tredeling: 1929–42, 1942–53 og 1953–72; samtidig er 10 korte biografier over fremtrædende politikere udgået. Det er ingen skade til.

Ib Gejl